

"No Park over Pain"

**Το ημερολόγιο ενός επισκέπτη
των Βαρωσίων, ένα φθινοπωρινό
ηλιόλουστο Κυριακάτικο
απόγευμα, Νοέμβριος 2020.**

Σωκράτης Στρατής

Αν μπορούσε κανείς να δώσει φυσική υπόσταση στην ήττα των Κυπρίων θα ήταν αυτή των Βαρωσίων ως θεματικό πάρκο ερειπίων.

Κοιτάζω τον κόσμο που διασχίζει την πόλη κουφάρι, ντυμένοι στα Κυριακάτικα τους... Κηδεία, μου έρχεται στο μυαλό...η πιο μεγάλη κηδεία που έχω παραστεί!

Το πιο μεγάλο πάρκο αναψυχής στην Κύπρο, δώρο από την Τουρκία. Με ποδηλατόδρομους, και ποδήλατα όλων των ειδών για ενοικίαση, με πεζοδρόμους, με ελεύθερους δρόμους από αυτοκίνητα.. ασφαλή για παιδιά και οικογένειες για τον κυριακάτικο περίπατο τους. Με κιόσκια κόκκινα, πορτοκαλιά, μαύρα για καφέ, νερό και σνάκς. Με πράσινο παντού να κυριαρχεί. Το 'σκοτεινό' πάρκο.

Βαρώσια, η πιο φιλική πόλη για κυκλοφορία ανηλίκων και φαντασμάτων.

Το αγόρι χρειαζόταν βοήθεια για το σταντ του ποδηλάτου που δανείστηκε. Μας μιλά στα Τουρκικά.

Το παράνομο άνοιγμα της περικλειστης πόλης στο ευρύ κοινό, μετέτρεψε την περικλειστη περιοχή της Αμμοχώστου σε ένα ζωντανό μνημείο, σε ένα μνημείο του παρόντος, υπενθύμιση της ήττας των Κυπρίων. Ζωντανεύει μέσα από την προσεκτικά σκηνοθετημένη αρχιτεκτονική του θεάματος, το πρώτο στάδιο της εργαλειοποίησης του Real Estate για τα νέο-αποικιοκρατικά σχέδια της Τουρκίας. Ελάτε να δείτε το κτιριακό απόθεμα!

Ένα απέραντο χώρο στάθμευσης, γεμάτο αυτοκίνητα βλέπουμε την ώρα που φεύγουμε, στην είσοδο του 'σκοτεινού' πάρκου. Μέσα, ένα 'loop' δρόμος με πεζοδρόμους και ποδηλατοδρόμου με παρακλάδια για θέαση των κουφαριών κτιρίων. Κατά μήκος της λεωφόρου Κένεντυ και οδού Δημοκρατίας. Φανταστήκαμε

μαζί με τους συναδέλφους του Imaginary Famagusta, χάριν στο Hands-on Famagusta project και τους φοιτητές αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, ότι η διάνοιξη της περικλειστής θα συνοδευόταν με γιορτές και σχεδιάσαμε να μοιραστούμε αυτές τις γιορτές με όλους τους Κύπριους. Φανταστήκαμε ότι θα υποστηρίζαμε το κοινό που θα ερχόταν να δει τι περιείχε τελοσπάντων αυτή η περικλειστή πόλη. 'Welcome to Famagound' ονόμασαν την πρόταση τους οι φοιτητές. Δεν φανταστήκαμε ποτέ, ότι αν αυτό συνέβαινε υπό άλλες συνθήκες θα έπαιρνε τέτοιο εφιαλτικό χαρακτήρα.

Αρνούμαι να πάρω ποδήλατο στην είσοδο του 'σκοτεινού πάρκου'. Για να μην υποστηρίξω το μηχανισμό που μετατρέπει την πόλη κουφάρι σε 'σκοτεινό' πάρκο, χάριν στους επισκέπτες της.

Μάταια όμως! Η κούραση του κορμιού μετά από πολλές ώρες περπάτημα μας αναγκάζει να ξαποστάσουμε κάπου. Τότε ρεμβάζεις ενστικτωδώς τα κουφάρια. Διψάτε!

Παίρνετε νερό από το κιόσκι δίπλα από τη διώροφη κατοικία κουφάρι. Είσατε μαζί με εκατοντάδες άλλους που περπατούν, κάθονται, χαζεύουν την πόλη κουφάρι. Μάταια! Δεν ξεφεύγεις από το να είσαι επισκέπτης του 'σκοτεινού πάρκου. Δεν επιστρέφεις.

Το αφήγημα 46 χρόνων για την Αμμόχωστο είναι δυσανάλογο σε σχέση με αυτό που συναντώ επιτόπου. Κουφάρια κτιρίων στη σειρά, να τα διαπερνούν οι φρεσκοασφαλτοστρωμένοι δρόμοι του «σκοτεινού» πάρκου με τις λευκές γραμμές.

Μια Βαρσιώτισσα φίλη που συναντούμε τυχαία είναι παράθυρο στη ζωντανή Αμμόχωστο. Το ανοίγει προσεκτικά για να αφήσει μέσα τα παιδιά της, μπας και μεταφερθούν από την πόλη κουφάρι στην πόλη θάυμα. Σε μια γωνιά του δρόμου, τη συναντούμε μαζί με τα αδέρφια της, τα παιδιά της και με μισό αιώνα μνήμες να προσπαθούν να κρατήσουν ανοικτό αυτό το παράθυρο. Μιλά

συνεχώς για αυτό που δεν είναι εκεί. Ηρθε τρεις φορές μέχρι τώρα. Κάθε φορά φέρνοντας μαζί της και άλλους. Τους ξανασυναντούμε μια ώρα αργότερα να ποδηλατούν. Βλέπω την αδερφή της πάνω σε ένα μικρό για αυτή ποδήλατο, να προσπαθεί μάταια να ισοροπήσει μεταξύ αυτών που βλέπει και αυτών που θυμάται. Η προσωποποίηση της τραγικότητας.

Εκατοντάδες χιλιάδες φωτογραφίες από κινητά τηλέφωνα. Κάθε μια από αυτές φθείρει την μία εικόνα του παραλιακού μετώπου τυπωμένη πάνω σε χιλιάδες μαθητικά τετράδια που μοιράζει από το 1974 η Κυπριακή Δημοκρατία στους μαθητές της. Τη ναυαρχίδα της αντίστασης στην Τουρκική κατοχή.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα συνεχίσουν να δείχνουν την εικόνα της πόλης απέξω, του παραλιακού μετώπου από απόσταση; Η θα δανειστούν εικόνες που την φθείρουν από τα μέσα προς τα έξω;

Μας ρωτούν δύο φύλακες στην είσοδο του «σκοτεινού πάρκου»! Γιατί είστε εδώ; Δημοσιογράφοι; Τι θα κάνετε τις φωτογραφίες που θα βγάλετε; Κοιτάζουν τις κάμερες που κρατάμε. Facebook; Instagram; Καταλαβαίνω ότι μας υποκινούν να γίνουμε και εμείς μέρος της βιομηχανίας της θεαματικοποίησης του πόνου των Κυπρίων. Κυπρίων, επιμένω και όχι Βαρσιωτών. Κυπρίων ξαναλέω και όχι Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. "No park over rain" θα ήταν η παράφραση μου για το σλόγκαν των Τουρκοκυπρίων "No pick-nick over rain" στις διαμαρτυρίες τους εναντίον του Ερτογάν και του Τατάρ μέσα στον Οκτώβρη του 2020.

Πως φωτογραφίζεις την πόλη κουφάρι έτσι ώστε να καταγράψεις την τραγικότητα που βλέπεις μπροστά σου και νοιώθεις μέσα σου; Πως αποφεύγεις να εξυμνήσεις τα ερείπια που βλέπεις μπροστά σου, που βλέπεις μέσα σου; Αφήνοντας το φως να υπερεκθέσει αυτό που

φωτογραφίζεις; Να το κάψει; Να αναπαραστήσει το τοπίο φάντασμα;

Να εστιάσω μήπως στη φθορά της υλικότητας των κουφαριών; Να δω πως το μπετόν αντέχει, ή του έχουν πετακτεί έξω τα σίδερα που το κρατούν σε συνοχή; Τις σπασμένες πλαστικές ταμπέλες με τα έντονα χρώματα, το αυτοκόλλητο του diners club πάνω στις τζαμαρίες των καταστημάτων, το σταυρό από αλουμίνιο στην είσοδο της Αγίας Τριάδας;

Η υλικότητα έναντι στο μύθο. Η απομυθοποίηση της περικλειστης πόλης, όταν την έχεις επισκεφτεί.

Είναι το ερείπιο φθορά της υλικότητας ή παραμόρφωση της μνήμης;

Οι μπλε πινακίδες των οδών με τα λευκά γράμματα φαίνονται σαν να και μόλις αναρτηθήκαν. Όχι, κουβαλούν μισό αιώνα μαζί τους. Το βλέπεις στις γωνιές που είναι βιδωμένες στους τοίχους. Θα τις σκούπισαν, να φύγουν οι σκόνες, ή πιο πιθανόν, θα καθάρισαν από την πρόσφατη δυνατή βροχή. Ένα είδος αυτοκαθαρίσματος διάρκειας μισού αιώνα.

Η φθορά των πέτρινων τοίχων της περιφραξης εκεί κοντά στο ξενοδοχείο King George, φανερώνει την αμμογενή τους σύσταση. Κάποιες έγιναν τόσο πορώδη που εξαφανίστηκαν.

Το ανεπίχρηστο μπετόν και το σπριτ της εκκλησίας της Αγίας Τριάδας σε απίστευτα καλή κατάσταση. Υπέροχη αρχιτεκτονική, σκέφτομαι. Στο εσωτερικό βλέπουμε από μια χαραμάδα της πόρτας, ένα τεράστιο πολυέλαιο να κρέμεται στο χώρο, μεταξύ άδειων καθισμάτων και ρημαγμένου εικονοστασίου.

Το ξύλο, τελικά δεν χρειάζεται τόση φροντίδα. Το βλέπω στο βόρειο τοίχο του κτιρίου του ξενοδοχείου του King George, πάνω στη θάλασσα. Τι είδος ξυλεία να είναι άραγε;

Πως φωτογραφίζεις την πόλη κουφάρι έτσι ώστε να καταγράψεις την τραγικότητα που βλέπεις μπροστά σου και νοιώθεις μέσα σου;

Να εστιάσω μήπως στη ζωντάνια του βλαστημένου; Να θαυμάσω πως για μισό αιώνα αντέχουν χωρίς φροντίδα; Ήμερα φυτά, κατοικίδια φυτά που αγρίεψαν. Που επιμένουν να ανθίζουν. Που αντιμετωπίζουν τους τοίχους των κουφαριών κτιρίων ως εκτεταμένα τοπία; Που θεωρούν ότι το κενό των κουφαριών πρέπει οπωσδήποτε να γεμίσει.

Τρία μέτρα πλάτος, δύο μέτρα ύψος και κάμποσα μέτρα βάθος είναι ο χώρος που βρίσκεται μπλεγμένο του κουφάρι ενός κάκτου. Σαν ένα απολιθωμένο μπλεγμένο κουβάρι από σχοινί. Αν μπορούσε κανείς να μετρήσει τη διαδρομή ενός εφιάλτη θα ακολουθούσε το σχοινί σ' αυτό το ανακατεμένο κουβάρι και θα συνειδητοποιούσε καθοδόν ότι χαϊδεύει ένα κουφάρι κάκτου γεμάτο αγκάθια.

Να εστιάσω σε καθετί ζωντανό που τυλίχθηκε γύρω από κάθε λογής κουφάρι;

Να εστιάσω στους πορτοκαλιού χρώματος φρεσκοκομμένους κορμούς των ακακιών που τεμαχίστηκαν για να περάσουν οι δρόμοι του «σκοτεινού» πάρκου; Κάθε κύκλος στο φλοιό του κορμού είναι άραγε και ένας χρόνος από τους σαρανταέξι;

Η απελπιστική ταυτοχρονικότητα των κουφαριών κτιρίων με κάτι κουφάρια κιβώτια γεμάτα από γυάλινα μπουκάλια μπίρας ΚΕΟ και άλλα με μπίρας Carlsberg. Εξαφανίζει τη διαφορά μεταξύ αυτών που θεωρούμε προσωρινό και μόνιμο, αυτών που νομίζουμε περιεχόμενο και κέλυφος. Γίνονται όλα μόνιμα με ένα προσωρινό τρόπο. Μετατρέπονται σε νεκρά κελύφη.

Δύο αυτοκίνητα με επισήμους κατευθύνονται κατά μήκος της λεωφόρου Κένεντυ προς το χώρο του πικνίκ του Ερντογάν. Στο ένα γράφει

Gazimağusa Belediyesi. Το «σκοτεινό πάρκο» σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε εξολοκλήρου από την Τουρκία. Ξεκάθαρο μήνυμα από τον Ερντογάν για την μη υπόσταση της διοίκησης των Τουρκοκυπρίων.

Η αντίστροφη θέα από αυτή που έχεις το μυαλό σου όταν επισκέπτεσαι το «σκοτεινό» πάρκο. :

Να βλέπεις τον πόνο των Βαρωσιωτών από μέσα προς τα έξω...

Να βλέπεις την περιφραξη της περικλειστης πόλης από την εσωτερική της πλευρά. Ακριβώς από την άλλη μεριά του φράκτη, εκεί στην παραλία που στεκόσουν μισό αιώνα και φώναζες «ανοίξτε! Άφησα μέσα την ψυχή μου..»

Να βλέπεις το παραλιακό μέτωπο της περικλειστης πόλης και η θάλασσα να είναι στα δεξιά σου. Πάντα στα αριστερά μου τη θυμάμαι.

Θάμνοι, αναρριχητικά, δέντρα, κάκτοι που ζωντανεύουν το χώρο μεταξύ των κτιρίων κουφαριών. Κάποτε κλείνουν ολοκληρωτικά το χώρο μεταξύ δρόμου και των εισόδων κτιρίων. Κάτι από στοιχειωμένες ιστορίες, μου θυμίζουν. Να μην μπορείς να διασχίσεις τρία μέτρα, όσο και να προσπαθείς.

Έτσι θα είναι τα κτίρια μας όταν εξαφανιστεί η ανθρωπότητα από προσώπου γης, κάποιιο έγραψαν για τα Βαρώσια, πριν χρόνια. Όμως, όταν βάλεις είσοδο, σχεδιάσεις διαδρομές για πεζούς και ποδηλάτες, τοποθετήσεις καθιστικούς χώρους και κιόσκια για καφέ, μετατρέπονται τα Βαρώσια σε θέαμα. Θέαμα για αυτούς που επιστρέφουν να δουν από κοντά την πόλη της μνήμης τους. Που η επίσκεψη, τους μετατρέπει ακόμα μια φορά σε τραγικές φιγούρες. Πως το αντέχουν; Ποιος ξέρει; Διαχειρίζονται την τραγικότητα ως πιπελό σουβενίρ σε μια γωνιά στο σπίτι που κατοικούν, σε ιστορίες για την οικογένεια και φίλους, σε υστερίες, σε καταθλίψεις και αρρώστιες όλων των ειδών.

Βαθιά, τόσο βαθιά φυλάνε αυτό το τραύμα που νομίζουν είναι δικό τους, αφού η πολιτεία τους το άφησε ορφανό. Θέαμα για τους Τουρκοκύπριους και τους Τούρκους κάτοικους της Αμμοχώστου που έρχονται να επισκεφτούν τη μαύρη τρύπα της πόλης τους. Το κατακτημένο, το παράξενο. Θέαμα για την απανθρωπότητα. Θέαμα για την μετανθρωπότητα. Τότε όμως για ποιους;

«Όχι απ' εδώ! Απαγορεύεται»

«Ελάτε πίσω»

«Μέχρι την ομπρέλα μπορείτε να πάτε, εκείνη που την πήρε το κύμα και τη βύθισε στην άμμο»

Σφύριγμα, επίμονο σφύριγμα

Φωνές στα Τουρκικά

Δεμένα χέρια στο στήθος και βλέμμα σκοτεινού παρκο-φύλακα.

Προσωρινές περιφράξεις με πλαστική ταινία

Προσωρινές περιφράξεις από μεταλλικά κικκλιδώματα

Κάμερες παντού. Τοποθετημένες σε στρατηγικά σημεία να ελέγχουν την επικράτεια του «σκοτεινού πάρκου»

Ξύλινα πασσαλάκια με σχοινί τοποθετούν μια ομάδα από Ασιάτες εργάτες της ΑΚ041. Πάντα, μετανάστες αυτοί οι εργάτες, ακόμα και στη χώρα του πουθενά.

Τα φυσικά όρια του «σκοτεινού πάρκου». Ψάχνω να βρω τα ψυχικά του όρια.

Η προετοιμασία για το επόμενο στάδιο; Προς το παρών ανοίγει από τις 9 στις 5 το απόγευμα κάθε μέρα. Σε αναγκάζουν να κρατάς μπροστά την ταυτότητα σου και να φωτογραφίζεσαι μπροστά σε μια κάμερα ασφαλείας. Καλωσόρισες στο αρχείο των επισκεπτών του «σκοτεινού πάρκου». Σου ψάχνουν τις χειραποσκευές. Τι μπορεί άραγε να κουβαλήσεις μέσα σε μια πόλη

κουφάρι και να χωρά σε μια μικρή τσάντα; Κάτι σκέφτηκα για το επόμενο προτζεκτ σιωπηλής αντίστασης...

Άραγε άδειασε κανείς το Βασιλικό Αυτοκρατορικό Γραμματοκιβώτιο από τα γράμματα που άφησαν οι κάτοικοι της πόλης φεύγοντας για λίγο το καλοκαίρι του 1974; Βρίσκεται σε σταυροδρόμι, κοντά σε ένα ράουντ αμπάουτ ξαναγεμισμένο με θραυστό λευκό χαλίκι, εισαγόμενο από την Τουρκία και κάτι γλαστρούλες με φυτά. Σκουριασμένη η θύρα του. Δεν μπορεί να το ανοίξω.

Ένα άλλο γραμματοκιβώτιο πιο κάτω μπροστά από μια πολυκατοικία, έχει κατοικηθεί από ένα θάμνο. Ξερός τώρα. Ποιος ξέρει πότε πέθανε.

Θέλω να επισκεφτώ τους εσωτερικούς χώρους των κουφαριών κτιρίων. Σίγουρα, κάποια ίχνη της κατοίκησης τους θα κρύβουν, σαρανταέξι χρόνων απολιθωμένα ίχνη.

Θέλω να επισκεφτώ τους εσωτερικούς χώρους των κουφαριών κτιρίων. Τουλάχιστον, να τους φωτογραφίσω αν δεν μπορώ να μπω μέσα. Από το πεζοδρόμιο του νεοασφαλτοστρωμένου δρόμου του «σκοτεινού πάρκου»! Στοιχηματίζω ότι αυτή η επιθυμία είναι μέσα στη σκέψη κάθε επισκέπτη του «σκοτεινού πάρκου». Πόρτες μπαρωμένες με ότι ευτελή υλικά είχαν στη διάθεση τους οι Τούρκοι στρατιώτες τα τελευταία 46 χρόνια. Μέσα το τίποτε! Ήρθαν με καράβια το 1974 και λεηλάτησαν τα πάντα. Φόρτωσαν κουφώματα παραθύρων, κλιματιστικά, ψυγεία, έπιπλα. Το φθινόπωρο του 2020 έκλεισαν και άλλες πολλές πόρτες για να ετοιμάσουν το «σκοτεινό πάρκο» για τους επισκέπτες του. Ήρθαν και οι κάτοικοι της πόλης σαν φαντάσματα που δεν βλέπουν μπροστά τους τη πόλη κουφάρι, ούτε το «σκοτεινό πάρκο», αλλά την πόλη πριν το 1974.

Οι δρόμοι έξω από τις προκαθορισμένες πορείες του «σκοτεινού πάρκου» συνεχίζουν να οδηγούν

στο χρόνο του πουθενά. Οι θάμνοι, τα χόρτα, τα δέντρα κυριαρχούν των κτιρίων κουφαριών. Μέχρι να επεκταθεί η υποδομή του «σκοτεινού πάρκου» και τους αφαιρέσει την επικυριαρχία τους.

Στο βάθος, βλέπω ένα τριώροφο, μπορεί και τετράωροφο κτίριο να περιτριγυρίζεται από ευκάλυπτους, πενταόροφοι θα είναι. Σαν κάστρο μου φαίνεται. Θα μπορούσε άραγε η φύση μισό αιώνα τώρα, να έφτιαχνε κάστρα στα Βαρώσια για να εγκλωβίσει τις μνήμες μέσα στα κτίρια; Κατεδαφίζονται τώρα στο βωμό του γεωπολιτικού θεάματος.

Απίστευτα λιγνά κτίρια κοντά στην παραλία. Δεκαώροφα, οκταώροφα, εξαώροφα κτίρια του μοντέρνου κινήματος. Διαμερίσματα, ξενοδοχειακές μονάδες που παίρνουν το σχήμα τους από τις λούρες των μποστάνιων που υπήρχαν στην περιοχή πριν την εποχή των κτιρίων. Λούρες από καλλιέργειες που έπρεπε να διατηρούν τη διαμπερότητα τους με τη θάλασσα. Λούρες που κατατεμαχίζονταν κάθε φορά που περνούσαν κληροδότημα στην επόμενη γενιά. Λούρες από προστιθέμενη κεφαλιακή αξία.

Πωλούνται Λευκαρίτικα! Μια πινακίδα έξω από ένα μονώροφο κτίριο. Ρυbs, εστιατόρια, ξενοδοχεία διαφημίζουν εδώ και μισό αιώνα πινακίδες κατά μήκος της λεωφόρου Κένεντυ. Κάποιες σε πολύ καλή κατάσταση. Αντικατοπτρίζουν την επιμονή στο ένα και μοναδικό αγαπημένο μοντέλο οικονομίας των Κυπρίων. Αγία Νάπα μου έρχεται στο μυαλό. Πλήρης απομυθοποίηση της περίκλειστης πόλης των Βαρωσίων.

Είναι δυνατό να βασίζουμε το μέλλον αυτού του νησιού με το μέλλον αυτών των μακρόστενων κτιρίων κουφαριών;

«Επισκεφθείτε το τέλος» είναι φαίνεται η μετάφραση του τουρκικού google translate από τα Τουρκικά, στα Αγγλικά και μετά στα Ελληνικά

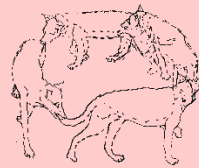

για την ώρα που κλείνει το «σκοτεινό πάρκο» που αναγράφεται σε πινακίδα στην είσοδο. «ΣΥΝΔΕΣΗ» η ελληνική μετάφραση για είσοδο σε μια δεύτερη πινακίδα, κάτω από το Τουρκικό CIRIS και Αγγλικό ENTRY. Μαύρο χιούμορ που προδίδει το χάσμα της κατανόησης στην Κύπρο και τη θρασύτητα της ηγεμονίας της Τουρκικής νέο-αποικιοκρατικής προσέγγισης. Σχεδίασαν, υλοποίησαν το «σκοτεινό πάρκο» και μετέφρασαν τις πινακίδες του στα ελληνικά κάπου στη νότια Τουρκία και το μετέφεραν στο νησί, μια κοινή τους πρακτική. Επιβεβαιώνει την αίσθηση μου για το «σκοτεινό πάρκο».

Ποιο θα μπορούσε να ήταν το επόμενο στάδιο για την πόλη κουφάρι; Θα αρχίσουν οι κατεδαφίσεις; Θα διαμορφωθούν νησίδες τουρισμού, έγκλειστες πολιτείες ανάμεσα στις απέραντες εκτάσεις της πόλης κουφάρι που μετατρέπεται σε «σκοτεινό» πάρκο;

Περνά από δίπλα μας ένα αυτοκίνητο με διαφημίσεις κάποιας εταιρείας Real Estate κολλημένες στις πόρτες του. "Lordos apartments" είναι γραμμένο σε πολυκατοικίες σε διάφορα σημεία της διαδρομής μας. Οι πινακίδες γίνονται πυξίδα για το τι πιθανό να συμβεί στην πόλη κουφάρι.

Προτιμώ να έχω το βλαστημένο ως πυξίδα. Την επίμονη, σιωπηλή αντίσταση της απουσίας της πόλης.

Thinking Dog Editions, Cyprus, 2021